

OPONENTSKÝ POSUDEK

disertační práce **Ing. Markéty BRABCOVÉ**
Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní, Ústav podnikové ekonomiky
a managementu

Téma disertační práce: **Management rizik v oblasti obchodování s lidmi**

Oponent: **prof. Ing. František BOŽEK, CSc.**

Předkládaná disertační práce se zabývá problematikou aplikace managementu rizik ve sféře obchodování s lidmi za účelem efektivnějšího odhalování tohoto druhu trestné činnosti. Jde nepochybně o vysoce aktuální a významné téma, neboť obchodování s lidmi, obzvláště s dětmi, představuje v souladu s „Bezpečnostní strategií EU“ závažnou hrozbu pro společnost a systém veřejné správy. Obchodování s lidmi prostřednictvím obchodních i osobních vztahů překračuje v současnosti hranice států a jeho nedůsledné řešení může vést ke ztrátě důvěry občana v poctivost a nestrannost fungování veřejných institucí, pokřivení tržních vazeb, ekonomickému úpadku a destabilizaci zatížených regionů a ve finálním dopadu až státu. Zvláště rizikové je, že často se tak děje prostřednictvím korupce.

Současně je nutné zdůraznit, že jde o vysoce sofistikované téma, jehož komplexní řešení je nesnadné, především z důvodů, že zmíněný typ organizovaného zločinu bývá latentní a existuje jen málo informací a dat, které by umožnily kvantitativní vyhodnocení. Z tohoto aspektu vnímám jako správný přístup zpracovatelky, která se snaží ve své práci problematiku uchopit kvalitativně a na této bázi identifikovat hrozby, navrhnout systémový přístup managementu rizika a konečně navrhnout, vyhodnotit a stanovit významnost komplexu indikátorů projevů obchodování s lidmi s akcentem na podmínky v tuzemsku.

Mám za to, že stanovené cíle práce se doktorandce podařilo vesměs naplnit, byť o spolehlivosti, tedy správnosti a přesnosti, jistých dosažených závěrů lze polemizovat.

Diskutabilní zůstává zejména otázka posouzení významnosti navrženého souboru indikátorů možných projevů obchodování s lidmi, která byla realizována dotazníkovou metodou na souboru pouze sedmi expertů, byť z různých útvarů, institucí a organizací. Dále jsou sice na straně 107-108 vymezeny hrozby v relaci k identifikovaným aktérům procesu obchodování s lidmi, ale již není doloženo, jaké metody byly aplikovány k identifikaci jejich množiny a prezentovaných hrozeb.

Naopak pozitivně hodnotím především zpracování teoretického základu a prezentaci uceleného pohledu na zkoumanou oblast obchodování s lidmi. Předložené výstupy, zvláště pak rozpracování získaných poznatků o obchodování s lidmi do teoretického rámce bezpečnostní reality, může přispět k dalšímu rozvoji bezpečnostních oborů a být úspěšně využito zainteresovanými subjekty veřejné správy a nevládními organizacemi. Oceňuji rovněž, že autorka disertace chápe obchodování s lidmi jako podmnožinu ochrany obyvatelstva.

Struktura práce odpovídá běžným konvencím a reflektuje požadavky ČSN ISO 7144. Snad jen mohla být zařazena předmluva, odkud by vyplynulo, v jakém kontextu bylo téma disertace řešeno a zda již byly získané výstupy v praxi využity.

V krátkém úvodu je jasně zdůvodněna aktuálnost a potřeba řešení problému. Hypotézy a cíl disertace jsou formulovány srozumitelně a výstižně. Následuje literární rešerše, jejíž obsah a pojetí prokazuje, že doktorandka se v řešeném okruhu problémů orientuje. Nicméně zmíněná část je dokladem dosud ještě jisté odborné nevyzrálosti zpracovatelky. Analogicky jako celá práce je i tato kapitola zbytečně rozsáhlá a z pohledu celkového záměru jsou zde rozebírány často irelevantní problémy. To ubírá disertaci na přehlednosti a ztěžuje orientaci čitatele. Namátkově uvádím subkapitolu „Vybrané poznatky o managementu rizik“, jež je zpracována v obecné rovině, zatímco poznatky aplikace managementu rizik do sféry obchodování s lidmi absentují. Velmi neobvyklá je pak prezentace zdrojů, které se dotýkají řešené oblasti na str. 29-34, jelikož tato část měla být zařazena do seznamu použité literatury.

Vzhledem k tomu, že předmětná trestná činnost vykazuje značnou míru latence a silně znesnadňuje získávání věrohodných vstupních dat, považuji většinu zvolených metod zpracování a interpretace výsledků za adekvátní vytyčeným cílům a možnostem zpracovatelky. Přesto bych očekával aplikaci speciálních metod k identifikaci hrozeb obchodování s lidmi a statistických postupů, zvláště při verifikaci hypotéz.

Relevantní část disertace je obsažena v kapitole 4, která je strukturována v logických souvislostech v relaci k vytyčeným cílům, ale opět zbytečně rozsáhlá s často se vyskytujícími duplicitami. Doktorandka se nejprve snaží identifikovat hrozby obchodování s lidmi na základě vymezení fází, příčin, faktorů, účelu a vzájemných vztahů mezi identifikovanými aktéry procesu a navrhnout systémový přístup při odhalování obětí a zločineckých organizací s využitím managementu rizik. Následuje identifikace jednotlivých skupin indikátorů projevu obchodování s lidmi a v konečné fázi stanovení jejich významnosti s využitím výsledků dotazníkového šetření. Postrádám však matematické vztahy, které byly užity k získání výsledků.

Jsem si vědom, že výzkumné šetření bylo časově i organizačně poměrně náročné v podmínkách existence minima vstupních dat, což bylo dáno specifikou řešeného úkolu. Proto i přestože nejsou dosažené výstupy potvrzeny na dostatečné úrovni statistické významnosti, mohu s většinou závěrů formulovaných zpracovatelkou souhlasit, analogicky jakož i s předpokládanými přínosy pro rozvoj vědního oboru a pro praxi, jež mně případnou docela logické. Nicméně pro implementaci výsledků do praxe bude dle mého názoru ještě nezbytné ve výzkumu pokračovat a výsledky na základě zjištěných dat a fakt náležitě upřesnit či modifikovat.

Po formální stránce poukazují zejména na nedostatky v oblasti bibliografických odkazů a citací v relaci ke standardu ČSN ISO 690. Jde ponejvíce o nejednotný způsob uvádění odkazů a hlavně o skutečnost, že číselné odkazy nesouhlasí s odkazy v seznamu literatury, což může být pro uživatele práce silně zavádějící. Tento nedostatek doporučuji odstranit formou přílohy errat.

Vedle toho jsou názvy některých tabulek uvedeny na jiné straně, než tabulka samotná (tab. 16, až tab. 18 aj.) a mají různé barevné provedení. Upozorňuji rovněž na sporadicky se vyskytující překlepy (str. 49, 9. řádek zdola; str. 104, poznámka pod čarou, 2. řádek shora; str. 131, 2. řádek shora; str. 144, 8. řádek shora; str. 148, 2. řádek zdola aj.), gramatické chyby (str. 179, 3. řádek zdola), chybnou interpunkci (str. 26, 12. řádek shora; str. 38, 16. řádek shora atd.), terminologii (str. 106, 1-2. řádek shora; str. 107, 7-8. řádek shora aj.), nesprávný syntax (str. 18, 11-12. řádek shora apod.) a ne vždy vhodně užitou terminologii v anglickém jazyku. K seznamu tabulek a obrázků, jež vhodně doplňují text, nemám připomínky na rozdíl od seznamu zkratk, jež je neúplný (chybí zkratky ÚSKPV, OBP, MKS, MPSV a řada jiných). Nejsou zařazeny ani matematické symboly užití v kapitole „Bezpečnostní realita“.

Zmíněné nedostatky však dle mého mínění zásadně neovlivňují sumární hodnotu disertace a jsou v tomto smyslu nepodstatné.

Žádám doktorandku, aby v průběhu obhajoby odpověděla na níže položené otázky:

- a) *Domníváte se, že by bylo účelné a mnohem systematictější použít pro identifikaci hrozeb obchodování s lidmi specifické metody?*
- b) *Prosím o prezentaci postupu výpočtu mediánu jednotlivých indikátorů a jejich skupin v tab. 17 a podílu indikátorů dle významnosti v tab. 18.*
- c) *Mohla byste naznačit, kam by bylo vhodné z pohledu získaných výsledků zaměřit následující výzkum v dané oblasti?*
- d) *Zajímá mě, jak se daří implementovat vámi dosažené výsledky do praxe.*

Ing. Markéta BRABCOVÁ při plnění úkolů stanovených cílem disertace projevila schopnost aplikovat teoretické poznatky, jakožto i schopnost zpracovávat vstupní data a vyvozovat z nich adekvátní závěry. Prokázala, že ovládá metody vědecké práce a je schopna tvůrčího řešení zadaného úkolu. Kvantum publikačních aktivit, orientovaných převážně na problematiku disertace, je dostačující a zároveň dokladuje, že doktorandka dokáže s dosaženými výstupy výzkumu seznamovat odbornou vědeckou komunitu.

Výše deklarované závěry a fakta korespondují s mým **doporučením přijmout práci k obhajobě a v případě úspěšného procesu udělit uchazečce vědeckou hodnost Ph.D.**

V Brně dne 20. února 2014

